

Ustavno sodišče je v postopku odločanja o ustavni pritožbi A. A. iz Ž., ki ga zastopa B. B., odvetnik v Z., na seji dne 16. junija 2005

o d l o č i l o:

1. Odločba Senata za prekrške št. Pp-2457/03 z dne 8. 4. 2003 in odločba Sodnika za prekrške Lendava št. P-1921/02 z dne 7. 2. 2003 se razveljavita.

2. Postopek o prekršku v zadevi št. P-1921/02 Sodnika za prekrške v Lendavi zoper obdolženega A. A. se ustavi.

3. Stroški postopka v zadevi iz prejšnje točke bremenijo proračun.

4. Upravna enota Lendava vpiše najkasneje v 3 dneh po vročitvi te odločbe veljavnost voziškega dovoljenja A. A. št. 10103, izdanega dne 15. 6. 1994 pri Upravni enoti Lendava, v evidenco voziških dovoljenj.

O b r a z l o ž i t e v

A)

1. S prvostopenjsko odločbo o prekršku je bil pritožnik spoznan za odgovornega storitve več cestnoprometnih prekrškov po Zakonu o varnosti cestnega prometa (Uradni list RS, št. 30/98 in nasl. – ZVCP). Izrečena mu je bila enotna denarna kazen, stranska sankcija prenehanja veljavnosti voziškega dovoljenja in štiri kazenske točke, naloženo mu je bilo plačilo povprečnine ter stroškov privedbe. Senat za prekrške je izrečeno denarno kazen znižal, sicer pa pritožbo zavrnil in potrdil prvostopenjsko odločbo o prekršku.

2. Pritožnik zatrjuje kršitev načela zakonitosti v kazenskem pravu (prvi odstavek 28. člena Ustave). Po pritožnikovem mnenju izrečeno prenehanje veljavnosti voziškega dovoljenja izključuje možnost sočasnega izrekanja kazenskih točk. Pritožnik zatrjuje, da bi morala biti drugostopenjska odločba o prekršku poslana najpozneje do poteka zastaralnega roka, če naj bi jo šteli kot pravočasno, ter da pomeni odprava odločbe del postopka o prekršku. Samo takšno stališče naj bi bilo pravično, saj bi lahko Senat za prekrške v nasprotnem primeru kadarkoli odločal celo po izteku zastaralnega roka in z antidatiranjem odločbe preprečil zastaranje postopka. Predlaga, naj Ustavno sodišče ustavni pritožbi ugotovi in izpodbijani odločbi odpravi ter zadevo vrne Sodniku za prekrške Lendava v novo odločanje.

3. Ustavno sodišče je s sklepom št. Up-371/03 z dne 10. 5. 2005 ustavno pritožbo sprejelo v obravnavo. V skladu s 56. členom Zakona o Ustavnem sodišču (Uradni list RS, št. 15/94 – v nadaljevanju ZUstS) jo je poslalo v odgovor Višjemu sodišču v Mariboru ter Okrajnemu sodišču v Lendavi, ki nanjo nista odgovorili.

B)

4. Ustavno sodišče je vpogledalo v spis Sodnika za prekrške Lendava št. P-1921/02.

5. V skladu s prvim odstavkom 50. člena ZUstS Ustavno sodišče preizkusi, ali so z izpodbijanimi sodnimi odločbami kršene človekove pravice ali temeljne svoboščine. Pritožnikova zatrjevanja in utemeljevanje kršitev je Ustavno sodišče presojalo z vidika 22. člena Ustave (tako tudi v odločbi št. Up-762/03 z dne 7. 4. 2005; Uradni list RS, št. 46/05). Iz 22. člena Ustave izhaja zahteva po poštenem postopku (fair trial oziroma fair hearing).

Navedeno jamstvo urejata tudi 6. člen Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (Uradni list RS, št. 33/94, MP, št. 7/94 – EKČP) in 14. člen MPDPP.

6. Ustavno sodišče je v odločbi št. Up-762/03 med drugim navedlo, da ima zakonodajalec pri določanju dolžine zastaralnih rokov sorazmerno široko polje presoje, ko jih enkrat določi, pa jih morajo državni organi pri vodenju kaznovalnih postopkov upoštevati. To pomeni, da morajo znotraj roka, določenega za absolutno zastaranje pregona, opraviti vsa procesna dejanja, da bi postopek zoper posameznika končali. Glede na namen zastaranja ne zadošča, da državni organ pred iztekom zastaralnega roka izda odločbo, temveč mora imeti posameznik, na katerega se nanaša, tudi možnost, da se seznaní z njeno vsebino. Zato mora državni organ pred pretekom absolutnega zastaralnega roka opraviti tudi vsa tista dejanja, ki so potrebna za to, da se prizadeti lahko seznaní z vsebino odločitve, to pa pomeni, da mora odločbo znotraj zastaralnega roka vsaj odpraviti na njegov naslov. Nasprotno stališče pomeni, da nastopijo učinki odločbe za posameznika, še preden se je imel možnost seznaniti z njeno vsebino, hkrati pa ima za posledico, da "visi" nad posameznikom grožnja posega v njegove pravice še neomejeno dolgo oziroma vse do preteka roka za zastaranje izvršitve sankcije. To pa je v nasprotju z namenom instituta zastaranja, ki je prav v tem, da se po preteku določenega časa vzpostavi pravni mir in odpravi negotovost glede možnosti posegov v pravice posameznikov, in zato v neskladju s pravico do poštenega sojenja kot enim od vidikov pravice do enakega varstva pravic iz 22. člena Ustave.

7. Po prvem odstavku 55. člena Zakona o prekrških (Uradni list SRS, št. 25/83 in nasl. ter Uradni list RS, št. 10/91 in nasl. – v nadaljevanju: ZP), ki se je uporabljal v postopku o prekršku zoper pritožnika, postopek za prekršek ni bil več dopusten, če je preteklo eno leto od dneva, ko je bil prekršek storjen (relativno zastaranje postopka o prekršku). Po tretjem odstavku istega člena postopek o prekršku v nobenem primeru ni bil več mogoč, ko je poteklo dvakrat toliko časa, kolikor ga je zahteval zakon za zastaranje postopka o prekršku (absolutno zastaranje postopka o prekršku).

8. Kot je razvidno iz spisa Sodnika za prekrške, je pritožnik storil prekršek 18. 4. 2001. Prvostopenjska odločba je bila izdana 15. 10. 2001. O pritožbi je Senat za prekrške odločil na seji 25. 9. 2002 in prvostopenjsko odločbo razveljavil ter zadevo vrnil v novo odločanje. Organ je prvostopenjsko odločbo ponovno izdal 7. 2. 2003, o pritožbi je Senat za prekrške odločil 8. 4. 2003. Na pisnem odpravku odločbe je naveden datum 22. 4. 2003. Absolutno zastaranje postopka o prekršku zoper pritožnika je nastopilo 18. 4. 2003. Iz podatkov spisa izhaja, da je bila drugostopenjska odločba, ki jo je Sodnik za prekrške prejel 24. 4. 2003, odpravljena na pritožnikov naslov šele 28. 4. 2003, kar pomeni 10 dni po dnevu, ko je nastopilo absolutno zastaranje postopka o prekršku. Pritožniku in njegovemu zagovorniku je bila drugostopenjska odločba vročena 5. 5. 2003 (en mesec po odločitvi Senata za prekrške in 17 dni po nastopu absolutnega zastaranja postopka o prekršku).

9. Postopek o prekršku po določbi tretjega odstavka 55. člena ZP ni bil več mogoč, ko je poteklo dvakrat toliko časa, kolikor ga je za zastaranje postopka o prekršku zahteval zakon. Glede na to v pritožnikovem primeru zahteva o upoštevanju poteka časa ni bila spoštovana. Odločba Senata za prekrške je bila odpravljena na pritožnikov naslov 28. 4. 2003, torej potem, ko je 18. 4. 2003 že nastopilo absolutno zastaranje postopka o prekršku. Zato so bile v postopku o prekršku zoper pritožnika določbe ZP o zastaranju uporabljene v očitnem nasprotju z njihovim namenom, zaradi česar je bila pritožniku kršena pravica iz 22. člena Ustave. Zato je Ustavno sodišče izpodbijani odločbi razveljavilo (1. točka izreka).

10. Ker je Ustavno sodišče izpodbijani odločbi razveljavilo že iz navedenega razloga, ni presojalo drugih zatrjevanj pritožnika o kršitvah človekovih pravic.

11. Glede na naravo ugotovljene kršitve človekove pravice in glede na to, da so izpolnjeni pogoji iz prvega odstavka 60. člena ZUstS, je Ustavno sodišče z uporabo določbe 4. točke prvega odstavka 167. člena ZP odločilo, da se postopek o prekršku zoper pritožnika ustavi (2. točka izreka). Ker je Ustavno sodišče samo odločilo o pritožnikovi pravici, je v skladu z določbo četrtega odstavka 176. člena ZP odločilo, da stroški postopka o prekršku bremenijo proračun (3. točka izreka).

12. Ker je Ustavno sodišče izpodbijani odločbi razveljavilo in samo odločilo o pritožnikovi pravici, je v skladu s četrnim odstavkom 15. člena Ustave odločilo tudi o odpravi posledic, ki so pritožniku nastale na podlagi izpodbijanih odločb tako, da je določilo način izvršitve te odločbe (4. točka izreka).

C)

13. Ustavno sodišče je sprejelo to odločbo na podlagi prvega odstavka 59. člena, prvega odstavka 60. člena in drugega odstavka 40. člena v zvezi z 49. členom ZUstS v sestavi: predsednik dr. Janez Čebulj ter sodnice in sodniki dr. Zvonko Fišer, Lojze Janko, Milojka Modrijan, dr. Ciril Ribičič, dr. Mirjam Škrk in dr. Dragica Wedam Lukić. Odločbo je sprejelo s petimi glasovi proti dvema. Proti sta glasovala sodnik Fišer in sodnica Modrijan.

Št. Up-371/03-16
Ljubljana, dne 16. junija 2005.

Predsednik

dr. Janez Čebulj l. r.